

Älvkarleby
kommun

Riktlinjer för biståndsinsatser enligt Socialtjänstlagen

- För biståndsbedömning och verkställighet

Älvkarleby
kommun

Antagen av: Omsorgsnämnden , 2023-06-13 § 65

Senast reviderad:

ÄKF-nummer:

Handläggare/författare: David Alm, Enhetschef biståndsenheten .

Innehåll

1. Riktlinjens avgränsning och omfattning	1
1.2 Riktlinjens syfte.....	1
2. Rätten till bistånd och skälig levnadsnivå	1
3. Kommunens ansvar för sina invånare	2
3.1 Kommunens serviceskyldighet	2
3.2 Gemensamt hushåll	2
3.3 Barnperspektivet.....	2
3.4 Anhörigperspektivet	2
3.5 Finskt förvaltningsområde.....	3
3.6 Tolk	3
4. Ansvarsfördelning mellan kommuner	3
4.1 Utländska medborgare.....	3
4.2 Flytt till annan kommun	4
4.3 Flytt från annan kommun till Älvkarleby kommun	4
5. Företrädare och biträden	4
5.1 Anhöriga.....	4
5.2 Samtycke	4
5.3 Fullmakt till ombud eller biträde.....	5
5.4 God man och förvaltare.....	5
6. Anmälnings- och rapporteringsskyldighet	6
6.1 Barn som far illa	6
6.2 Missbruk.....	6
6.3 Missförhållanden, lex Sarah	6
6.4 När djur far illa, lex Maja.....	6
7. Handläggning av ärenden.....	6
7.1 Ansökan.....	7
7.2 Handläggningstid	7
7.3 Utredning.....	7
7.4 Beslut.....	8
7.5 Överklagande	8
7.6 Uppföljning	9

8. Utförande.....	9
8.1 Utförande och planering.....	9
8.2 Akuta insatser.....	10
8.3 Genomförandeplan.....	10
8.4 Fast omsorgskontakt och kontaktansvarig.....	10
9. Särskilt boende.....	11
9.1 Kriterier för särskilt boende.....	11
9.2 Parboende.....	12
10. Korttidsvistelse.....	13
10.1 Kriterier för korttidsvistelse.....	13
10.2 Vid utskrivning från slutenvården.....	13
10.3 Vid vård i livets slutskede.....	13
10.4 Korttidsvistelse växelvis.....	13
10.5 Korttidsvistelse i väntan på särskilt boende.....	14
10.6 Avgränsningar.....	14
11. Dagverksamhet.....	14
12. Hemtjänst.....	15
12.1 Trygghetslarm.....	15
12.2 Serviceinsatser.....	15
12.3 Omsorgsinsatser.....	19
12.4 Övriga hemtjänstinsatser.....	21

1. Riktlinjens avgränsning och omfattning

Dessa riktlinjer avgränsas till att gälla stöd utifrån Socialtjänstlagen (SoL) inom vård och omsorg, vilket innefattar hemtjänstinsatser, trygghetslarm, dagverksamhet, korttidsvistelse samt vård- och omsorgsboende. Riktlinjen omfattar inte stöd utifrån Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och heller inte det stöd som finns inom SoL för målgruppen inom socialpsykiatri.

Utöver SoL finns andra lagrum som påverkar bedömning av rätt till bistånd och verkställande av insatser, däribland: Hälso- och sjukvårdslagen, föräldrabalken, offentlighet- och sekretesslagen samt förvaltningslagen.

1.2 Riktlinjens syfte

Riktlinjerna har till syfte att ge vägledning för biståndshandläggare och utförare (omsorgspersonal) och skapa ett enhetligt synsätt avseende vad som bedöms vara en skälig levnadsnivå i Älvkarleby kommun. Riktlinjerna är också en källa för information till kommunens medborgare kring vilken typ av stöd de kan förvänta sig.

Varje ansökan om bistånd enligt SoL prövas individuellt utifrån den enskildes specifika förhållanden. Även om riktlinjen innehåller specifika insatser finns alltid rätt att ansöka om insatser utöver det som riktlinjen innehåller.

2. Rätten till bistånd och skälig levnadsnivå

4 kap. 1 § Socialtjänstlagen (SoL) anger att: ”Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.”

Denna riktlinje har utgångspunkt utifrån det ovan nämnda lagrummet. Vad som är skälig levnadsnivå preciseras inte närmare i lagstiftningen. Riktlinjens olika insatser kan sägas spegla hur Älvkarleby kommun i praktiken tolkar begreppet skälig levnadsnivå. En kort sammantagen definition som förklarar begreppet skälig levnadsnivå är:

Skälig levnadsnivå kan sägas vara lägsta godtagbara levnadsstandard för en person i den ålderskategorin. Det är inte en nivå för att överleva men det är inte heller fråga om en genomsnittlig medborgares nivå på levnadsstandard. Den enskilde ska genom biståndet få vardagen att fungera, känna trygghet och få möjligheten att påverka sin tillvaro. Begreppet ger inte en absolut rätt till viss insats. Enskilda individer skall garanteras stöd med sådant de bedöms vara i behov av som inte kan tillgodoses på annat sätt.

Vid bedömningen om rätt till bistånd görs dels en bedömning om behov av hjälp genom insats från kommunen finns och om det finns ett sådant behov görs också en bedömning om individen själv eller på annat sätt kan tillfredsställa dessa behov, detta understryker individens eget ansvar att klara sin egen livsföring men också kommunens ansvar att i vissa

fall ska träda in då behov inte kan tillgodoses på annat sätt. Älvkarleby kommuns målsättning är att den enskilde i möjligaste mån bibehåller ansvaret över sin egen livssituation.

3. Kommunens ansvar för sina invånare

Nedan nämns centrala perspektiv och skyldigheter som kommunen har att förhålla sig till gentemot sina invånare.

3.1 Kommunens serviceskyldighet

Av förvaltningslagen framgår att alla myndigheter har ett ansvar att tillhandahålla information samt service om sin verksamhet. Förvaltningslagen anger rättigheter och skyldigheter samt regler kring vad som gäller vid överklagande av beslut. Kommunens biståndshandläggare ger vid behov information om kommunens äldreomsorg och de insatser som kräver bistånds-bedömning samt om de avgifter som kommunen har rätt att ta ut.

Biståndshandläggare kan också ge information om verksamheter, tjänster och hjälp som finns i kommunen som inte är biståndsbedömda. Exempel på detta kan vara information om vilken möjligheter till stöd för anhöriga som finns, färdtjänst och bostadsanpassning.

3.2 Gemensamt hushåll

I en bostad där vuxna personer lever i hushållsgemenskap bör utgångspunkten för bedömning av rätt till bistånd vara att sammanboende normalt ger varandra viss praktisk hjälp inom hushållet. Denna bedömning gäller oavsett om det handlar om makar, partnerskap, sammanboende eller när det finns hemmavarande tonårsbarn. Det finns dock begränsningar kring vad som kan läggas på yngre tonåringar avseende t ex matlagning. Några särskilda skäl att göra avsteg från denna bedömning beaktas normalt inte. Ett mer omfattande omvårdnadsbehov kan dock inte anses ligga inom ramen för vad man normalt bistår varandra med inom hushållet.

3.3 Barnperspektivet

När kommunen som myndighet fattar beslut som påverkar barn, är det alltid dessa individers bästa som styr, kap. 2 § SoL. I Sverige är FN:s Barnkonvention, som skyddar barns rättigheter, en förankrad lag. Varje person under 18 år anses som ett barn. Av 1 kap. 2 § SoL framgår det att när det gäller åtgärder som rör barn skall det särskilt beaktas vad hänsyn till barnets bästa kräver. Barnets bästa behöver inte alltid vara avgörande för vilket beslutet blir, men det ska beaktas. Om det uppstår intressekonflikt mellan barnets och de vuxnas intresse, väger barnets intresse tyngst. Barnets situation bör alltid uppmärksammas när vuxna vänder sig till kommunen med en ansökan om bistånd till familjen.

3.4 Anhörigperspektivet

Av 5 kap. 10 § SoL framgår det att kommunen ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar eller stödjer närstående med långvarig sjukdom, är äldre eller har funktionsnedsättning.

Anhörigperspektivet skall beaktas av all personal såväl vid myndighetsutövning som i utförandet av biståndsinsatser. I Älvkarleby kommun har vi en funktion för anhörigstöd och kontakten med anhörigkonsult är kostnadsfri. Anhörigstöd kan ge enskilda samtal och ge information om insatser som går att ansöka om i kommunen.

3.5 Finskt Förvaltningsområde

Älvkarleby kommun är en kommun som ingår i förvaltningsområdet för finska, vilket bland annat innebär att enskilda har rätt att använda finska vid skriftlig och muntlig kontakt. Kommunen ska erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller delar av den service och omvårdnad som erbjuds inom ramen för kommunens omsorg av personal som behärskar finska, meänkieli respektive samiska.

3.6 Tolk

När medborgare kontaktar kommunen ska biståndshandläggare identifiera behovet av att anlita en auktoriserad tolk när det är nödvändigt. Detta kan krävas när den enskilde har svårigheter att behärska svenska språket eller när det är svårt att kommunicera med den enskilde på grund av tal-, syn-, hörsel eller skador. Handläggaren ska säkerställa att den enskildes åsikter och information får komma fram och att den enskilde förstår den information som ges.

4. Ansvarsfördelning mellan kommuner

I SoL finns regler om hur ansvar fördelas mellan kommuner för sina invånare. Huvudregeln är att ansvaret för en enskild ligger hos den kommun där personen är bosatt, den s.k. bosättningskommunen. Personer som vistas tillfälligt i Älvkarleby kommun kan dock beviljas insatser utifrån vistelsebegreppet i SoL, vilket innebär att de som vistas tillfälligt har rätt till bistånd enligt kommunernas riktlinjer. Om den behövande är bosatt i en annan kommun, dvs. det finns en hemkommun, påverkar det omfattningen av bistånd som vistelsekommunen är skyldig att ge. En högst tillfällig vistelse i en kommun bör därför inte leda till att denna kommun ska gå in med omfattande eller långvariga insatser. Om det finns behov av sådana insatser bör hemkommunen ta över ärendet. Sökande som vistas tillfälligt i Älvkarleby kommun beviljas inte särskilt boende, korttidsvistelse eller dagverksamhet. Hemtjänstinsatser i form av hjälp med personlig omsorg, måltider och viss hjälp med städ och tvätt kan beviljas.

Bosättningskommunen ansvarar för stöd och insatser oavsett om den enskilde vistas i bosättningskommunen eller tillfälligt i en annan kommun. Vistelsekommunen är skyldig att på begäran bistå bosättningskommunen. Bosättningskommunen skickar grundutredning till vistelsekommunen. Vistelsekommunen får ersättning för de verkställighetskostnader som uppkommer från bosättningskommunen. Vistelsekommunen är behjälplig vid förnyad utredning under vistelsen vid förfrågan av bosättningskommunen.

4.1 Utländska medborgare

Utländska medborgare med permanent uppehållstillstånd ska behandlas som svenska medborgare vad gäller insatser enligt 4 kap. § 1 SoL. Vistelsebegreppet innebär att utländska medborgare som vistas i kommunen tillfälligt, turister eller besökande utan avsikt att arbeta

har rätt till nödvändiga insatser vid en akut situation till dess att personen kan återvända till hemlandet. Insatser kan utifrån vistelsebegreppet inte ansökas om i förväg. Ansökan kan göras först när personen befinner sig i Sverige.

4.2 Flytt till annan kommun

Om en person som är bosatt i Älvkarleby kommun vill flytta till en annan kommun och där behöver t ex särskilt boende är huvudregeln att den enskilde själv ansöker om insatsen i den kommun som denne önskar flytta till. Detta regleras i 2 kap. 8 § SoL.

4.3 Flytt från annan kommun till Älvkarleby kommun

I vissa fall har personer rätt att ansöka om insatser i en annan kommun i förväg om de planerar att flytta dit. Detta gäller om personen på grund av hög ålder, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom har ett varaktigt behov av omfattande vård- eller omsorgsinsatser. Ansökan om insatser ska behandlas som om personen redan var bosatt i den nya kommunen och prövas i två steg: Först om personen uppfyller kraven enligt 2 a kap. 8 § SoL och sedan om personen har behov av insatser enligt 4 kap. 1 § SoL.

5. Företrädare och biträden

En enskild som ansöker om bistånd i form av vård och omsorgsinsatser kan ofta behöva ta hjälp av andra, här anges viktiga förhållanden att ha i beaktande när andra på olika sätt företräder en enskild.

5.1 Anhöriga

Anhörigas rätt att rättshandla regleras i 17 kap. Föräldrabalken (FB) och är begränsad till att handla om den enskildes dagliga livsföring. Anhöriga kan bara handla i den enskildes ställe om det är uppenbart att denne på grund av sjukdom, psykisk funktionsnedsättning eller liknande inte längre har förmåga att ta hand om sina ekonomiska angelägenheter.

5.2 Samtycke

Uppgifter i ett ärende kan i regel inte lämnas ut utan den enskildes samtycke om uppgifterna inte är helt harmlösa (dvs. inte till men eller skada för den enskilde). Den enskilde har möjlighet att ge samtycke till t ex anhörig att företräda och få ta del av uppgifter som rör den enskildes ärende, det är möjligt att samtycka till att sekretessen helt eller delvis efterges och ett samtycke kan lämnas i förväg och återkallas när som helst, se 12 kap. 2 § första stycket offentlighet och sekretesslagen. Det finns inga formella krav på hur ett samtycke ska vara utformat, det kan både vara skriftligt och muntligt. JO har dock uttalat att ett muntligt samtycke ska dokumenteras. JO anser dock att man inom socialtjänsten i de fall man anser att samtycke krävs bör införskaffa uttryckliga och skriftliga samtycken eftersom det kan bli fråga om att lämna ut uppgifter av känslig natur. Ett skriftligt samtycke kan formuleras av en biståndshandläggare, men det bör undertecknas av den enskilde själv. Vid utformningen av

ett skriftligt samtycke bör det inte bli mer omfattande än vad den enskilde avsett. Medgivandet bör riktas till myndigheten som sådan och inte till enskilda tjänstemän.

5.3 Fullmakt till ombud eller biträde

Enligt 14-15 §§ förvaltningslagen har den enskilde rätten att anlita ett ombud eller biträde för att föra sin talan. Fullmakten till ombudet kan vara muntlig eller skriftlig, men muntliga fullmakter måste alltid dokumenteras. Fullmakten kan återkallas när som helst av den enskilde. Trots anlitan av ett ombud måste den enskilde fortfarande medverka i utredningen, medverka till undersökningar som krävs för beslutsunderlag och vara personligen närvarande om myndigheten kräver det för att kunna fatta beslut.

Framtidsfullmakt regleras i lag om framtidsfullmakt (2017:310). Det är en fullmakt som den enskilde kan ge till en eller flera personer för att representera den enskilde om denne på grund av sjukdom, psykisk funktionsnedsättning eller liknande inte längre har förmåga att ta hand om sina angelägenheter. Fullmakten börjar gälla när den enskilde inte längre har förmåga och den måste vara varaktig. Ansökan om insatser för vård och omsorg kan göras med hjälp av en framtidsfullmakt så länge fullmakten omfattar personliga angelägenheter och inte har begränsningar som hindrar detta.

5.4 God man och förvaltare

God man och förvaltare regleras i 11 kap. föräldrabalken. En person som inte kan ta hand om sina angelägenheter kan få en god man förordnad. En god man är en frivillig insats som huvudmannen måste samtycka till. Detta innebär att god man inte har bestämmanderätt över huvudmannen. När ett godmanskap inte är en tillräcklig hjälp kan beslut fattas om förvaltarskap som är en tvångsåtgärd. En förvaltare har rätt att ensam bestämma inom ramen för sitt uppdrag.

Det är överförmyndarnämnden som handlägger godmanskap och förvaltarskap och de ansöker i sin tur hos tingsrätten som fattar beslut. Ansökan om god man eller förvaltare kan göras av personen själv eller anhöriga.

Biståndshandläggare och enhetschefer inom vård och omsorg ska anmäla behov av god man eller förvaltare till överförmyndaren om de i sin tjänsteutövning ser att det skulle kunna behövas. I dessa fall är det bäst att den verksamhet som upplever att eventuellt behov av god man/förvaltare finns också anmäler det.

Förutsättningar för att få god man är: Sjukdom, psykisk funktionsnedsättning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande som leder till att personen inte kan bevaka sin rätt, förvalta sin egendom, sörja för sin person eller en kombination av detta. För förvaltare gäller samma sak plus ytterligare förutsättningar som benägenhet att göra vansinnesaffärer, bli utnyttjad, svårt att sköta/behålla eget boende och att det inte anses vara tillräckligt med en god man.

Älvkarleby kommun samverkar med Uppsala kommun i en gemensam överförmyndarnämnd.

6. Anmälningsskyldighet

Inom såväl myndighetsutövning som vid utförandet av vård och omsorg finns det reglerat i lagstiftningen vad som gäller kring anmälningsskyldighet.

6.1 Barn som far illa

Alla anställda inom socialtjänsten, inklusive äldreomsorgen, har en plikt att omedelbart rapportera om de blir medvetna om eller misstänker att ett barn utsätts för skada, 14 kap. 1 c § SoL. En anmälan kring detta görs i Älvkarleby kommun till individ- och familjeomsorgens (IFO) enhet för barn och familj.

6.2 Missbruk

Även biståndshandläggare och utförare av vård och omsorg kan möta personer med missbruksproblem. En skyldighet att snarast rapportera föreligger om en enskild verkar behöva vård enligt 6 § LVM. Anmälan ska lämnas till enheten för vuxna/försörjningsstöd inom IFO i Älvkarleby kommun.

6.3 Missförhållanden, lex Sarah

Medarbetare inom socialtjänsten och LSS är skyldiga att rapportera misstanke eller kännedom om missförhållanden som rör enskilda personer som får insatser inom verksamheten. Detta gäller även i situationer där det finns en påtaglig risk för missförhållanden. Skyldigheten att rapportera regleras av lex Sarah, rutiner för hur handläggningen av detta finns fastställda inom Älvkarleby kommun. I fall av allvarliga missförhållanden eller då en påtaglig risk för allvarliga missförhållanden föreligger, ska ansvarig nämnd eller den som yrkesmässigt bedriver enskild verksamhet omedelbart anmäla missförhållandena till Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

6.4 När djur far illa, lex Maja

Det är tillåtet att bryta sekretessen när det gäller djur som uppenbart utsätts för omsorgssvikt eller misshandel. Enligt 10 kap. 20 a § i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), är det tillåtet att rapportera sådana fall till länsstyrelsen eller polisen, förutsatt att det är nödvändigt för att de ska kunna ingripa. Denna bestämmelse gäller även om det inte finns någon utbildning eller kunskap om djur. Denna rapportfrihet gäller endast personal (exempelvis: biståndshandläggare, hemtjänst) som stöter på sådana situationer under sin arbetstid. Observera att detta är en möjlighet och inte en skyldighet.

7. Handläggning av ärenden

Ett beslut om insatser inom vård och omsorg som exempelvis hemtjänst eller särskilt boende börjar alltid med en formell ansökan. Under ärendegången utreder biståndshandläggare kring de förhållanden som är nödvändiga utifrån ärendets beskaffenhet och slutligen fattas beslut. Vid all handläggning ska stor vikt läggas vid den enskildes rätt till delaktighet, inflytande och självbestämmande.

7.1 Ansökan

Ansökan om bistånd med stöd utifrån SoL kan antingen göras skriftligt eller muntligt och via en företrädare (se tidigare avsnitt kring företrädare och biträde). Den enskilde har rätt att ansöka om stöd- och hjälpinsatser som påverkar dem personligen, även om syftet är att avlasta ansvar från den som tar hand om dem. Om biståndshandläggaren får kännedom om oro för en äldres välbefinnande ska kontakt tas med individen inom ramen för det uppsökande arbetet som åligger en kommuns socialtjänst, detta gäller även om det inte finns någon formell ansökan om bistånd.

Den enskilde har möjlighet att få vägledande samtal med biståndshandläggare före ansökan och utredning inleds.

7.2 Handläggningstid

När en ansökan inkommer ska utredning starta skyndsamt enligt 11 kap. 1 § SoL. Tiden för en utredning beror på hur komplex och omfattningen av stödbehov som ansökan avser. Utredningen ska inte ta onödig tid eller bli mer komplex än nödvändigt och syftet med utredningen är att ge biståndshandläggare/beslutsfattare ett tillförlitligt beslutsunderlag och att ge en grund för valet av insatser. Att göra den som ansöker eller dennes företrädare delaktig och ta hänsyn till dennes önskemål och förslag är viktigt i utredningsprocessen. Dessutom ska målen för de föreslagna insatserna inkluderas i utredningen.

Handläggningstid varierar beroende på vilka insatser som ansökts. Handläggningstiden börjar när alla underlag som är nödvändiga för utredning och bedömning inkommit, ansökan om särskilt boende har en handläggningstid på ca två till tre månader och hemtjänst ca fem arbetsdagar.

7.3 Utredning

Utredningen skall endast innehålla relevant information som är nödvändiga för att fatta beslut i ärendet. Varje bedömning görs utifrån individuella förhållanden där den enskildes behov av stöd och den egna förmågan att själv eller på annat sätt tillgodose detta behov är central. Begreppet skälig levnadsnivå ligger således till grund för bedömning av stödbehovet och hänsyn tas till vilket övrigt samhällsstöd som ges.

Älvkarleby kommun utgår vid biståndsbedömning och utförande av insatser inom vård och omsorg från ett salutogent perspektiv (fokus på de funktioner som fungerar och insatser ges för att kompensera för de funktioner som inte fungerar). Den enskilde har ett eget ansvar för sin situation och för sina livsval. Nedan anges några vanliga gränsdragningar som aktualiseras vid biståndsbedömningar, t.ex. för att ansvaret ligger på annan huvudman, på annan person, eller på den enskilde själv. Det sistnämnda kan t.ex. vara fallet då den enskilde valt att skaffa husdjur eller annan egendom som kräver viss omsorg. I dessa situationer måste hjälpbehovet lösas genom att den enskilde antingen avstår från den egendom som han eller hon inte längre kan ta hand om, eller köper tjänster från den fria marknaden i syfte att kunna behålla egendomen.

En utredning består i att biståndshandläggaren tar reda på de behov som finns och i det arbetet kan uppgifter behövas från olika professioner exempelvis från den från den regionala hälso-och sjukvården hemsjukvård, omsorgspersonal, arbets- och fysioterapeut. Samtycke

från den enskilde behövs för att ta in dessa uppgifter. Därefter görs en behovsbeskrivning samt bedömning om vilka insatser som är lämpliga i det individuella ärendet. En behovsbeskrivning bör omfatta uppgifter om den enskildes livssituation i de delar som är relevanta för bedömning av insatser. Anhöriga, närstående eller företrädare ska om den enskilde så önskar, erbjudas möjlighet att ge sina synpunkter.

Biståndshandläggare ska kommunicera en utredning före beslut om det inte är uppenbart onödigt (när ansökan beviljas helt), förvaltningslagen 25 §. Om utredningen kommer fram till att biståndshandläggaren överväger att helt eller delvis avslå ansökan, ska den som ansökt få möjligheten att lämna synpunkter på innehållet i utredningen före beslut tas. Den som ansökt kan lämna såväl skriftliga som muntliga synpunkter. Biståndshandläggaren gör en bedömning om inkomna synpunkter påverkar övervägandet före beslut fattas.

7.4 Beslut

Beslut ska formuleras på ett så enkelt och lättförståeligt sätt som möjligt där interna begrepp ska undvikas. Det ska finnas tydlig information i beslutet om vad ansökan avser samt vad som beviljats och/eller avslagits. Ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska enligt huvudregeln i 32 § FL innehålla en tydlig motivering om det inte är uppenbart obehövligt. I utredningen ska det tydligt framgå vilket beslutsunderlag och vilka handlingar som ligger till grund för beslutet. Det ska tydligt framgå vilka insatser som en enskild eventuellt har haft sedan tidigare och vad som tillkommer i det aktuella beslutet.

Beslut ska i huvudsak vara skriftliga men kan även vara muntliga, ett beslut ska dock alltid vara skriftlig om en part begär det. Lämnas beslut muntligen ska den som ansökt underrättas på ett tydligt sätt och detta ska dokumenteras i verksamhetssystemet.

Hemtjänstinsatser, ledsagning, dagverksamhet, avlösning i hemmet, närståendestöd i hemmet, närståendestöd på korttidsvistelse beviljas i regel under ett år i taget men individuella förhållanden påverkar också tidsomfattning för beslut. Korttidsvistelse beviljas under den tid som bedöms vara relevant efter individuella förhållanden. Särskilt boende och beslut om trygghetslarm beviljas i regel tillsvidare.

Uppföljning av beslut görs årligen av biståndshandläggare eller oftare om förändrade behov framkommer. Vid uppföljning av tidsbegränsade beslut ska biståndshandläggare förvissa sig om den enskilde avser att ansöka om insatser fortsatt samt vara behjälplig och inhämta ansökan.

7.5 Överklagande

Om den som ansöker om bistånd inte är nöjd med sitt beslut ska de erbjudas information om möjligheten att överklaga. Biståndshandläggare ska, om den som ansökt önskar det, vara behjälplig vid en eventuell överklagan. Information kring överklagande ska framgå av alla helt eller delvisa avslagsbeslut, där det är angivet att en överklagan måste lämnas in till kommunen inom tre veckor från det att beslutet togs del av. En sent inkommen överklagan kommer att avvisas med ett beslut som är möjligt att överklaga. En överklagan bör innehålla information om vilket beslut som överklagas och den önskade ändringen. Biståndshandläggare ansvarar för att snabbt hantera överklaganden. Om beslutet inte ändras ska biståndshandläggaren vidarebefordra det till förvaltningsrätten.

7.6 Uppföljning

Beslut om insatser följs upp av biståndshandläggare en gång per år alternativt före tiden för beslut löper ut eller då behov ändras. Omsorgspersonal har ett ansvar att signalera till biståndshandläggare via impulser/meddelanden i verksamhetssystemet om de upptäcker att enskildas behov ändras. Biståndshandläggare bedömer om impulserna visar på ändrade behov hos den enskilde.

Uppföljning med den enskilde kan genomföras i olika former som genom personligt möte, telefonkontakt, videomöte eller på annat lämpligt sätt. Det är biståndshandläggaren som bestämmer lämplig form för mötet utifrån de individuella förutsättningarna som råder i varje ärende. Eventuell företrädare eller annan person som den enskilde vill ha med är välkomna att delta vid uppföljning. Eftersom den fasta omsorgskontakten inom omsorgen har god kännedom om de specifika individuella förhållandena i omvårdnaden kan de med fördel närvara vid uppföljning.

Syftet med biståndshandläggares uppföljning är att undersöka den enskildes upplevelse av kvaliteten och måluppfyllelsen av insatsen samt utröna om behov av beslutade insatser fortgår. Biståndshandläggare gör en samlad bedömning av eventuellt förändrade funktionstillstånd och tidigare beslutade insatser. Förändrade behov av insatser kan leda till en ny ansökan och utredning. I samband med uppföljningen bör biståndshandläggaren ta del av dokumentation från utförande omsorgspersonal som t ex genomförandeplanen.

8. Utförande

När beslut om bistånd har fattats skickas uppdrag till utförare, nedan sammanfattas några viktiga funktioner vid utförandet av biståndsbeslut oavsett om det handlar om beslut om hemtjänst eller andra insatser som särskilt boende mm.

8.1 Utförare och planering

När denna riktlinje skrivs finns endast utförare inom kommunens egen regi för vård och omsorg.

Beslut om bistånd och avgifter ska omgående genomföras enligt bestämmelserna i 4 kap. 1 § och 8 kap. i SoL. Om det finns en anledning att inte fullfölja verkställigheten som tänkt, måste detta dokumenteras. När biståndshandläggaren har fattat beslut om insatser skickas ett formellt uppdrag till utföraren. Efter samtycke från den enskilde informerar biståndshandläggare i uppdraget kring vilka behov som den enskilde har samt vilka insatser som beviljats.

8.2 Akuta insatser

Om behov uppkommer akut under arbetstid då biståndshandläggare inte är i tjänst har utförare av hemtjänst befogenhet att själv sätta in nödvändiga insatser. Exempel på ett akut behov av insats är att besluta om är vak i livets slut. Tillhör den enskilde hemsjukvården beslutar ansvarig sjuksköterska om akuta insatser. Sjuksköterska kan besluta om att ta en patient till korttidsvistelse under jourtid. Den som fattar beslut om akuta insatser under obekvämt arbetstid ska kontakta biståndshandläggare och informera om vilka insatser som satts in och varför snarast möjligt via verksamhetssystemet. Biståndshandläggare följer sedan upp och fattar nödvändiga beslut.

8.3 Genomförandeplan

Efter att uppdrag har mottagits av utförare (t ex hemtjänsten eller Tallmons särskilda boende) ska genomförandeplaner upprättas i varje enskilt ärende. Det är den fasta omsorgskontakten i hemtjänsten eller kontaktansvarig på Tallmon som ansvarar för att genomförandeplan upprättas tillsammans med den enskilde eller dennes ombud. Genomförandeplanen har utgångspunkt från det beslut som biståndshandläggare fattat och vid upprättande av den är det viktigt att hänsyn tas till den enskildes självbestämmande, önskemål och integritet.

Syftet med genomförandeplanen är att skapa en struktur för hur utförandet av insatserna som biståndshandläggare har fattat beslut om ska genomföras i varje enskilt ärende. I genomförandeplanen ska det framgå för såväl den som beviljats insatser som för personalen vad som ska göras samt ungefärliga tider för när och hur insatser ska göras. Genomförandeplaner ska revideras var sjätte månad eller dessförinnan om förhållanden ändras, dessa revideringar ersätter inte biståndshandläggares uppföljning av fattade beslut.

8.4 Fast omsorgskontakt och kontaktansvarig

Den 1 juli 2022 infördes en ny bestämmelse i SoL, med krav på att den som har hemtjänst ska erbjudas en fast omsorgskontakt, om det inte bedöms vara uppenbart obehövt. Från och med den 1 juli 2023 får endast den som har ett bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska utses till fast omsorgskontakt.

Alla omsorgstagare som är beviljade insatser i hemtjänst undantaget de som endast har trygghetslarm ska erbjudas en fast omsorgskontakt. Alla som är beviljade särskilt boende och korttidsvistelse ska erbjudas en kontaktansvarig. Syftet med fast omsorgskontakt är att göra omsorgen utifrån biståndshandläggares beslut individanpassad, skapa kontinuitet, trygghet och samordning. Kontaktansvarig har en liknande roll som fast omsorgskontakt men den rollen är inte reglerad i SoL.

9. Särskilt boende

Efter att biståndshandläggaren bedömt behov hos den enskilde fattas beslut om bistånd med för ärendet aktuella insatser. Enligt 8 kap. 2 § SoL får kommunen ta ut skäliga avgifter som inte överstiger kommunens självkostnader för bl. a. hemtjänst, dagverksamhet, och särskilt boende.

Tallmons vård- och omsorgsboende utgör Älvkarleby kommuns särskilda boende. Tallmon har avdelningar för somatiskt boende, psykisk ohälsa och demensboende.

I Älvkarleby kommun utgår vi från kvarboendepincipen som finns i SoL där målsättningen är att skapa möjlighet att bo kvar i det egna hemmet så länge som möjligt. För att beslut om särskilt boende ska kunna fattas ska det av utredningen tydligt framgå att behoven inte kan tillgodoses på annat sätt i hemmet eller via andra insatser ex; dagverksamhet, trygghetslarm m m. Vid beslut om särskilt boende ska biståndshandläggare bortse från ålder i sig men ålder och psykosociala förhållanden bör beaktas i den sammantagna bedömningen. Andra skäl, såsom avsaknad av hiss i fastigheten eller otillgänglig närmiljö, berättigar inte inkom till särskilt boende.

Biståndshandläggare utreder efter ansökan rätt till särskilt boende med hänsyn taget till nedanstående kriterier. Beslut om särskilt boende tas av enhetschef för biståndsenheten i samråd med utredande biståndshandläggare.

9.1 Kriterier för särskilt boende

För att beviljas särskilt boende görs alltid en individuell prövning där något eller några av dessa kriterier behöver föreligga:

- När hemtjänst har maximerats och anses vara otillräckligt för att tillgodose behov för att uppnå en skälig levnadsnivå. Vad som menas med att hemtjänst har maximerats kan skilja utifrån individuella förhållanden.
- Varaktiga omfattande omvårdnads- och tillsynsbehov som sträcker sig över en stor del av dygnet som inte kan tillgodoses med hemtjänstinsatser. Tillsynsbehov som kräver närhet till sjuksköterska eller omvårdnadspersonal.
- Svårigheter att orientera sig i förhållande till sin omgivning och oförmåga till egen omvårdnad och kognitiv nedsättning samt oförmåga att själv påkalla hjälp.
- Personer med ett omsorgsbehov som gör att de insatser som krävs för att tillgodose behov i ordinärt boende är så kostsamma att behovet kan tillgodoses på ett bättre och mer kostnadseffektivt sätt på ett särskilt boende
- Helhetsbedömning görs där den enskildes situation, möjligheter och behov, såsom sociala, medicinska, psykiska och existentiella, vägs samman.

- Psykisk ohälsa, kognitiv svikt eller demenssjukdom som medför oro och påverkar den enskildes förmåga i sådan utsträckning att det innebär en fara för den enskilde eller andra.

Om något eller några av de ovanstående faktorerna föreligger ger det i sig inte rätt till särskilt boende då det är omfattning av art och grad av ovanstående exempel och varaktigheten av omvårdnads- och tillsynsbehoven som avgör rätten till särskilt boende.

Omfattning: *Särskilt boende beviljas tillsvidare. Biståndshandläggare gör två beslut i verksamhetssystemet ett avseende själva boendet och ett avseende biståndsinsatser på boendet.*

Avgift: *Avgift enligt gällande taxa som omfattas av högkostnadsskydd/maxtaxa. Måltider och hyra för boendet betalas enligt gällande taxa och omfattas inte av högkostnadsskyddet.*

9.2 Parboende

Enligt 4 kap. 1 c § SoL ska personer som beviljats eller kommer att beviljas särskilt boende ha möjlighet att bo tillsammans med sin make eller sambo. Detta förutsätter att paret har bott tillsammans tidigare eller att den ena parten redan bor på särskilt boende. Båda makarna eller samborna måste också vilja bo tillsammans, möjlighet att ansöka om parboende finns då.

Personer med demenssjukdom eller psykiska funktionsnedsättningar har också rätt att bo tillsammans med sin make eller sambo, men det kan vara olämpligt att bo på ett särskilt boende med inriktning på demenssjukdomar eller psykisk ohälsa om båda makarna eller samborna inte har behov av sådant boende. Andra flexibla lösningar bör därför övervägas.

I Älvkarleby kommun är parboende i första hand ett gemensamt boende på en avdelning på Tallmons särskilda boende där makar eller sambor delar lägenhet. Sammanbo kan således betyda att paret bor i samma rum, lägenhet eller särskilda boende. Biståndshandläggaren undersöker om paret tidigare bott tillsammans under en längre tid och om det är bådars önskan att fortsätta bo tillsammans. Om det stämmer, betraktas det som en nödvändig del av en god livskvalitet att personer som beviljas eller tidigare har särskilt boende, även fortsättningsvis ska kunna leva tillsammans med sin make/maka, registrerad partner eller sambo.

När en person ansöker om både vård- och omsorgsboende och att sammanbo med sin partner samtidigt, fattas två separata beslut enligt 4 kap. 1 § SoL, ett beslut om vård- och omsorgsboende och ett beslut om beviljande eller avslag för parboende. Om personen senare ansöker om att få bo tillsammans med sin partner, behöver separat beslut om detta fattas.

10. Korttidsvistelse

För personer med tillfälligt behov av kontinuerlig tillsyn samt av vård och omsorg som inte bedöms kunna tillgodoses i ordinärt boende finns platser för korttidsvistelse på Tallmon.

10.1 Kriterier för korttidsvistelse

Korttidsvistelse kan beviljas för personer med tillfälligt behov av kontinuerlig tillsyn större delen av dygnet. Behoven av vård och omsorg ska vara så pass omfattande att de inte kan tillgodoses med hjälp i hemmet i form av hemtjänstinsatser.

Exempel på faktorer och kriterier som påverkar bedömningen av enskildas behov av insatsen korttidsvistelse:

- Förvirring av hög grad, oförmåga att använda trygghetslarm.
- Bristande sjukdomsinsikt/insikt om hjälpbehov.
- Den enskilda är en fara för sig själv eller andra.
- Stor fallrisk, omfattande fysiska omvårdnadsbehov (t ex frekvent behov av lägesändringar).
- Utprovning av hjälpmedel i de fall detta inte kan göras i ordinärt boende samt kartläggning av hjälpbehov för framtida hemtjänstinsatser.

Om något eller några av de ovanstående faktorerna föreligger ger det i sig inte rätt till korttidsvistelse - det är omfattning av art och grad av ovanstående exempel som ger rätt till korttidsvistelse.

10.2 Vid utskrivning från slutenvården

Utgångspunkten är att hjälp kan erbjudas om behov finns via hemtjänstinsatser efter utskrivning från slutenvården. I undantagsfall kan korttidsvistelse beviljas under förutsättning att ovanstående kriterier föreligger.

10.3 Vid vård i livets slutskede

Korttidsvistelse kan beviljas om den enskilde som vårdas i livets slut inte känner sig trygg i hemmet trots omfattande insatser från både hemtjänst och hemsjukvård. Utgångspunkten kring vård i livets slutskede ska vara den enskildes önskemål om vilken plats den vill finnas på vid livets slut även om insatser i det ordinära boendet bedöms som tillräckliga.

10.4 Korttidsvistelse växelvis

För en enskild som har omfattande hemtjänst och där anhörig också hjälper till med omvårdnaden kan korttidsvistelse beviljas växelvis. En förutsättning för detta är att den

enskilde haft relativt omfattande hjälp via hemtjänstinsatser och att anhörig som hjälper till med omvårdnaden har behov av att få avlastning.

Korttidsvistelse växelvis bör utredas före korttidsvistelse i väntan på särskilt boende.

10.5 Korttidsvistelse i väntan på att särskilt boende

I de fall en enskild har omfattande omsorgsbehov och beviljats särskilt boende och möjlighet till växelvis boende på korttidsvistelse är uttömt kan korttidsvistelse i väntan på att särskilt boende beviljas, detta under förutsättning att den enskildes behov inte längre kan tillgodoses genom hemtjänstinsatser enligt ovanstående kriterier.

10.6 Avgränsningar

Korttidsvistelse beviljas inte när behoven kan tillgodoses av hemtjänst i ordinärt boende. Om den enskilde inte antar erbjuden plats i vård- och omsorgsboende beviljas inte förlängd korttidsvistelse. Rekreation, stimulans, bostadsproblematik (t ex renovering eller bristande tillgänglighet av bostäder), vistelse med rehabiliterande/utredande åtgärder som kan utföras i ordinärt boende beviljas inte.

Omfattning: Korttidsvistelse beviljas i regel under en kortare period upp till två veckor beroende på behovens omfattning. Korttidsvistelse efter utskrivning från slutenvården beviljas i regel under en till två veckor. Beslut om tidsomfattning för korttidsvistelse för vård i livets slut bedöms utifrån individuella förhållanden. Korttidsvistelse växelvis beviljas i regel en vecka per månad upp till två veckor per månad om det är i väntan på särskilt boende. Vid beslut om korttidsvistelse i väntan på särskilt boende beviljas korttidsvistelse tillsvidare och när plats på särskilt boende finns avslutas insatsen korttidsvistelse.

Avgift: Avgift enligt gällande taxa som omfattas av högkostnadsskydd/maxtaxa. Taxa för omsorgsavgift gäller från första dagen vid beviljad insats om korttidsvistelse oberoende av orsak till beslutet.

11. Dagverksamhet

I Älvkarleby kommun kan personer med demensdiagnos, demensliknande tillstånd eller som är under utredning för demens ansöka om dagverksamhet. Dagverksamheten är i första hand till för de som bor i ordinärt boende. Dagverksamheten har aktiviteter, vardagsträning och skapar sociala sammanhang. Dagverksamheten finns på Tallmons vård- och omsorgsboende.

Omfattning: Frekvens som beviljas för dagverksamhet är relaterad till individuella förhållanden och beslut tas i regel alltid tidsbegränsade på ett årsbasis.

Avgift: Avgiftsfri verksamhet förutom måltider som betalas utifrån gällande avgift.

12. Hemtjänst

Hemtjänst kan omfatta hjälp med serviceinsatser, trygghetslarm och omsorgsinsatser. Som nämnts tidigare i denna riktlinje har Älvkarleby kommun som målsättning att ge möjlighet till att bo kvar i det egna hemmet så länge som möjligt (kvarboendepincipen i SoL). De individuella behoven ska avgöra insatserna för dem som, på grund av fysisk eller psykisk funktionsnedsättning eller sjukdom, kräver hjälp för att uppnå en skälig levnadsnivå. Dessa insatser kan beviljas en person som bor i ordinärt boende och ska underlätta för individen att bo kvar där och ha kontakt med andra.

Hemtjänstinsatser utgörs av punktinsatser med olika omfattning utifrån vad Älvkarleby kommun anser vara skälig levnadsnivå, den enskildes förhållanden kan dock påverka omfattningen av insatserna.

12.1 Trygghetslarm

Trygghetslarm skapar ökad trygghet och ger den enskilde möjligheten att enkelt tillkalla hjälp av hemtjänstpersonal, t ex vid en fallsituation eller behov av hjälp med toalettbesök.

Trygghetslarm bör endast beviljas om den enskilde kan förstå och använda larmet själv eller om anhörig i samma hushåll kan larma om det skulle behövas. Insatsen trygghetslarm krävs även vid dörlarm.

Hemtjänsten ansvarar för de praktiska frågorna som installation mm kring trygghetslarm.

Omfattning: Vid behov.

Avgift: Speciell avgift för trygghetslarm tas ut som omfattas av högkostnads skydd/maxtaxa. Det går inte att avsäga sig insatsen trygghetslarm under kortare perioder som t ex vid sjukhusvistelse. Avgift tas ut för borttappad eller förstörd larmknapp. Avgift debiteras med hel månadsavgift tills trygghetslarmet är återlämnat.

12.2 Serviceinsatser

Serviceinsatser omfattar stöd eller praktisk hjälp av servicekaraktär.

Inköpsdistribution

Hjälp med inköp av dagligvaror från den enskildes närmast belägna butik. Om politiskt beslut om att upphandla ombudshandel tas ska hjälp med inköp av dagligvaror ske via ombudshandel om möjligt till det finns, annars görs inköp från närmast belägna butik. Om möjlighet till hemleverans av dagligvaror finns och den enskildes behov bedöms kunna tillfredsställas på detta sätt ska detta användas i första hand. Kan behov av inköp inte tillfredsställas på annat sätt kan den enskilde beviljas hjälp med inköpsdistribution.

Det är viktigt att det framgår av utredning och av uppdrag till hemtjänsten vad den enskilde behöver hjälp med kring sina inköp, kan den enskilde själv skriva inköpslista ska den göra

detta så länge det är möjligt, kan den enskilde själv packa in varor i skafferi, kyl och frys bör detta också framgå. I insatsen ingår inte att den enskilde följer med vid inköp.

Om behov av hjälp med inköp och/eller hämtning av apoteksvaror finns bör det i första hand kunna tillgodoses via apotekens hemleveransmöjligheter, skulle behovet inte kunna tillgodoses på detta sätt kan denna insats beviljas.

Inköpsbehov av sällanköpsvaror som kläder, skor och dylikt torde i de flesta fall kunna hänvisas till användning av företag som erbjuder hemleverans (t ex beställa via Internet). Kan behov av inköp av sällanköpsvaror inte tillfredsställas på detta sätt kan den enskilda ansöka om övrig insats för hjälp med detta.

Hemtjänsten hanterar inte kontanter, betalningar görs med den enskildes betalkort eller mot faktura.

Omfattning: *En gång per vecka för dagligvaror, högst två gånger per månad för apoteksvaror.*

Avgift: *Avgift enligt gällande taxa som omfattas av högkostnadsskydd/maxtaxa.*

Post- och bankärenden

Vid bank- och andra typer av ekonomiärenden bör i första hand autogiro eller liknande tjänster användas. I de fall den enskilde har behov av hjälp med uttag av kontanter ska den enskilde i första hand få hjälp till butik, bank eller bankomat för att själv göra uttagen. Om det inte är möjligt för den enskilde att själv eller tillsammans med personal klara av sina ekonomiska göromål bör en legal företrädare, ombud med fullmakt eller behörig anhörig vara den enskilde behjälplig.

Finns behov av hjälp med stöd att posta räkningar eller liknande kan denna insats beviljas, detta är under förutsättning att den enskilde själv är medveten om sin ekonomi och själv kan beskriva vad som ska fyllas i och har förmåga att skriva under. Har den enskilde inte dessa förmågor ska behov av god man signaleras till överförmyndaren, särskild blankett för detta finns på Överförmyndarförvaltningen i Uppsalas hemsida, se tidigare avsnitt kring god man och förvaltare.

Om behörig företrädare saknas och/eller ännu inte utsetts får utföraren i nödfall tillfälligt hjälpa den enskilde med ekonomiska göromål för att denne inte ska hamna i trångmål, till exempel genom att bistå den enskilde med att betala hyran. Ansvaret för sådana insatser ligger på ansvarig chef för aktuell hemtjänstutförare som ska ha rutiner för sparade av kvitton och ordnad dokumentation för insatser av denna typ.

Omfattning: *En gång per månad.*

Avgift: *Avgift enligt gällande taxa som omfattas av högkostnadsskydd/maxtaxa.*

Matdistribution

Saknar den enskilde förmågan att själv laga eller tillreda sin mat kan insatsen matdistribution vara aktuell. Mat levereras då till bostaden av hemtjänsten. Har den enskilde behov av hjälp att värma och/eller servera maten finns möjligheten att ansöka om insatsen måltidsstöd.

Måltiderna tillreds i Tallmons tillagningskök och distribueras ut till hemtjänstens lokaler av serviceavdelningen. Hemtjänstpersonal levererar sedan omsorgstagarens måltider hem till omsorgstagaren med obruten kylkedja.

Omfattning: Olika abonnemangsformer finns att välja, se separata dokument kring matdistribution.

Avgift: Speciell avgift gäller för matdistributionen och debiteras för antal beställda måltider månadsvis. Avgiften ingår inte i högkostnadsskyddet/maxtaxan.

Tvätt

Om den enskilde pga. sjukdom/funktionsnedsättning har behov av hjälp för att sköta sin tvätt kan denna insats beviljas. Av utredningen och av uppdraget till hemtjänsten ska det framgå tydligt vilka moment av insatsen som den enskilde behöver hjälp med. T ex om den enskilde själv kan sortera och lägga in tvättade kläder i lådor/skåp ska det framgå eller om det är endast själva hängningen av tvätten som den enskilde behöver hjälp med ska detta framgå.

En förutsättning för att bevilja denna insats är att den enskilde har tillgång till tvättmaskin i sin bostad eller i nära anslutning till denna. Handtvätt utförs inte.

Tvätt avser tvätt av sängkläder, handdukar och gångkläder. Strykning och mangling ingår inte.

Omfattning: I regel beviljas insatsen en till två gånger per månad men om medicinska skäl, exempelvis inkontinens, föreligger kan insatsen beviljas mer frekvent.

Avgift: Avgift enligt gällande taxa som omfattas av högkostnadsskydd/maxtaxa.

Bäddning och renbäddning

Har den enskilde behov av hjälp med att få sin säng bäddad och/eller bädda rent i sängen (byta sängkläder) finns möjlighet att bevilja bäddning och renbäddning.

Omfattning: Bäddning dagligen och renbäddning beviljas en till två gånger per månad men om medicinska skäl, exempelvis inkontinens, föreligger kan insatsen beviljas mer frekvent.

Avgift: Avgift enligt gällande taxa som omfattas av högkostnadsskydd/maxtaxa.

Städ

Om den enskilde inte själv har förmågan att städa eller upprätthålla en rimlig boendemiljö kan städning beviljas. Beviljas städ är det viktigt att det framkommer vilka städmoment som den enskilde beviljas hjälp för, endast de delar av insatsen den enskilde inte klarar själv ska utföras – detta ska framgå av utredning och uppdrag till hemtjänsten.

I städ ingår damning av öppna ytor (lösa föremål flyttas ej), dammsugning av golv, golvlister och mattor, skakning av mindre mattor, golvtorkning och rengöring av badrum, handfat, toalett och dusch/badkar. I köket ingår hjälp med avtorkning av diskbänk, bänkskivor och diskho. Rengöring av hjälpmedel kan beviljas inom ramen för städ om den enskilde själv inte kan utföra detta.

Resultatet av städningen som utförs är till stor del beroende av den utrustning som den enskilde tillhandahåller i sitt hem. Exempel på städutrustning som behövs i hemmet: Dammsugare, mopp med hink, dammtrasor, sopskyffel och sopborste och rengöringsmedel.

Storstädning, skåp, förråd, vindsstädning, rengöring av avlopp, rengöring av balkong eller altan beviljas inte som bistånd.

Omfattning: Vid ensamhushåll beviljas städ av två rum och kök samt en toalett var tredje vecka. Vid hushåll med två personer beviljas städ upp till tre rum och kök samt toalett var tredje vecka. Avtorkning av köksluckor några gånger per år. Rengöring av ugn, kyl, frys sker max en gång per år. Fönsterputs ingår en gång per år om brukaren är beviljad städ. Om utredningen visar att det finns skäl till rengöring oftare kan en annan bedömning göras.

Avgift: Avgift enligt gällande taxa som omfattas av högkostnadsskydd/maxtaxa.

Enklare hushållssysslor

Denna insats kan användas då en enskild har behov av hjälp med exempelvis följande: Dra upp persienner, vädra, ta in post och dagstidning, vattna blommor, torka av toalett och diskbänk vid behov, torka upp vid spill och liknande enklare göromål i hemmet.

Omfattning: Vid behov i samband med andra insatser.

Avgift: Avgift enligt gällande taxa som omfattas av högkostnadsskydd/maxtaxa.

Sophantering och källsortering

Finns behov av hjälp med att ta ut sopor till sopkärl och eller ta källsortering till närmaste återvinningsstation och eller köra ut sopkärl till väg för tömning kan sophantering och källsortering vara aktuell som insats.

Omfattning: Hur ofta den enskilde har behov av hjälp med sophantering och källsortering varierar utifrån personliga förhållanden.

Avgift: Avgift enligt gällande taxa som omfattas av högkostnadsskydd/maxtaxa.

12.3 Omsorgsinsatser

Insatser av omsorgskaraktär avseende tillsyn, hjälp med personlig hygien och dylikt.

Tillsyn

Om en enskild har behov av tillsyn pga. t ex oro eller fallrisk, oförmåga att själv använda trygghetslarm eller liknande förhållanden kan insatsen tillsyn beviljas. Insatsen är just av tillsynskaraktär, att hemtjänstpersonal ser om allt är väl med den enskilde. Behöver hemtjänsten hjälpa den enskilde med t ex förflyttning, toalettbesök eller annan omvårdnad i samband med tillsyn ska insatsen tillsyn inte användas. Utgångspunkten för tillsyn är att den ska kunna utföras digitalt. I insatsen ingår att omsorgspersonalen utför fysiskt tillsynsbesök om den digitala tillsynen påvisar behov av detta.

Omfattning: Utifrån den enskildes behov.

Avgift: Avgift enligt gällande taxa som omfattas av högkostnadsskydd/maxtaxa.

Egenvård

Om den enskilde inte kan utföra egenvården på egen hand men kan tala om hur det ska utföras kan insatsen egenvård vara aktuell. Det kan exempelvis handla om handräckning av mediciner, stödstrumpor eller enklare såromläggning. För insatsen krävs en egenvårdsplanering från sakkunnig hälso- och sjukvårdspersonal som ordinerar insatsen. Det är inte att se som egenvård om den enskilde inte själv kan tala om hur egenvården ska utföras, vid ett sådant fall är det ett hälso- och sjukvårdsansvar och legitimerad personal ska göra en skriftlig överlämning och personal ska delegeras och signera då de tagit över ansvaret.

Inom ramen för egenvård kan även funktionsuppehållande träning förekomma. Insatsen ska ej förväxlas med insatser som följs upp och dokumenteras av hälso- och sjukvårdspersonal (HSL-personal) eller av dem delegerad personal, så kallade HSL-insatser. Funktionsuppehållande träning kan användas om en enskild behöver hjälp med träning i vardagliga situationer, så som t ex vid förflyttning, matlagning och hygien. Viktigt att det framgår av beslut och uppdrag till hemtjänsten vilka moment som den enskilde behöver hjälp med och vad den kan utföra själv samt om det rör sig om att hjälp bör utföras praktiskt eller genom guidning. Det ska av utredning och beställning till hemtjänsten framgå vilka moment den enskilde själv kan göra själv samt om hjälpen ska utföras praktiskt eller genom guidning.

Omfattning: Utifrån den enskildes behov, anpassat efter individuella förhållanden utifrån aktuell egenvårdsplanering.

Avgift: Avgift enligt gällande taxa som omfattas av högkostnadsskydd/maxtaxa.

Förflyttning

Avser hjälp med förflyttningar i bostaden som t ex i och ur säng, till och från säng, mellan rum i bostaden samt till och från eventuell gemensam matsal.

Omfattning: Utifrån den enskildes behov.

Avgift: Avgift enligt gällande taxa som omfattas av högkostnadsskydd/maxtaxa.

På- och avklädning

Om den enskilde behöver hjälp med allt eller delar kring sin klädsel. Kan avse hjälp att klä sig på morgonen, avklädning i samband med sänggående samt hjälp med ytterkläder och skor.

Omfattning: Utifrån den enskildes behov.

Avgift: Avgift enligt gällande taxa som omfattas av högkostnadsskydd/maxtaxa.

Toalettbesök

Avser hjälp vid toalettöromål, hjälp vid användande av toalettstol, tömning av kateter/stomi eller byta inkontinensskydd. I utredning och uppdraget till hemtjänsten ska det framkomma uppgifter om vad den enskilde specifikt behöver hjälp med.

Omfattning: Utifrån den enskildes behov.

Avgift: Avgift enligt gällande taxa som omfattas av högkostnadsskydd/maxtaxa.

Personlig hygien

Om den enskilde behöver hjälp med sin dagliga hygien på morgonen och/eller på kvällen. Insatsen personlig hygien kan efter bedömning av den enskildes behov innehålla, allt eller delar av daglig kroppsrengöring, smörjning, munvård, rakning, hjälp med hörapparat, hårborstning/upsättning och normal oproblematiske nagelvård. Hårklippning hänvisas till frisör och problematisk nagelvård hänvisas till fotvårdare.

Omfattning: Utifrån den enskildes behov.

Avgift: Avgift enligt gällande taxa som omfattas av högkostnadsskydd/maxtaxa.

Måltidsstöd

Finns behov av hjälp vid måltider så som att värma och iordningställa samt ta reda på efter måltid kan måltidshjälp beviljas. Insatsen avser iordningställande av frukost, värming av färdiglagad mat (t ex måltider som distribuerats via matdistributionen) samt övrigt stöd som t ex som behov av matning, påputtning för att äta och eller hjälp med sondmatning.

Det är viktigt att det i utredning och i uppdrag till hemtjänsten framkommer vilka moment den enskilde behöver hjälp med, dvs. om det gäller att värma mat, duka, diska och/eller plocka undan efter måltid. Även hjälp med matning ryms inom denna insats.

Omfattning: En gång per dygn till alla dygnets måltider.

Avgift: Avgift enligt gällande taxa som omfattas av högkostnadsskydd/maxtaxa.

Dusch

Saknar den enskilde förmåga att själv duscha kan insatsen dusch beviljas. Brukaren ska få hjälp med de moment i duschsituationen som den inte klarar av självständigt, t ex kan det i vissa fall vara tillräckligt med handräckning av hygienartiklar och hjälp att torka sig medan det i andra fall behövs hjälp med alla moment, viktigt att detta framkommer såväl i utredning som beställning till hemtjänsten. Hjälp att borsta och torka hår ingår i insatsen om dessa behov finns hos den enskilde. I insatsen ingår även att torka golv i duschutrymmet tort.

Omfattning: En gång i veckan, finns behov pga. sjukdom eller funktionsnedsättning som t ex vid stomi och inkontinens kan insatsen beviljas mer frekvent efter den enskildes behov.

Avgift: Avgift enligt gällande taxa som omfattas av högkostnadsskydd/maxtaxa.

Påminnelse/problemlösning i vardagen

En insats för personer som behöver hjälp med vardagliga enkla problemlösningar och beslutsfattande men sedan kan utföra såväl beslut som uppgifterna själv. Insatsen kan vara aktuell i de ärenden då en enskild behöver hjälp om t ex påminnelser om att det behöver städas, att rengöra hörapparat eller liknande göromål som den enskilde ska klara av att utföra själv efter påminnelsen. Insatsen kan också användas för en person som behöver hjälp att strukturera sin vardag genom t ex att göra schema för vad personen ska göras under veckans olika dagar.

Omfattning: Utifrån den enskildes behov.

Avgift: Avgift enligt gällande taxa som omfattas av högkostnadsskydd/maxtaxa.

Kommunicera och läsa

Har den enskilde behov av hjälp att ringa enklare samtal för t ex att beställa en tid hos läkare, tandläkare, boka färdtjänst, använda kommunikationshjälpmedel eller annat liknande behov av stöd kan den här insatsen beviljas. Kan också vara aktuellt om den enskilde har svårt att läsa själv och behöver hjälp att läsa sin post.

Omfattning: Utifrån den enskildes behov.

Avgift: Avgift enligt gällande taxa som omfattas av högkostnadsskydd/maxtaxa.

12.4 Övriga hemtjänstinsatser

Social samvaro

Om den enskilde är i behov av att bryta ensamhet och/eller för att upprätthålla eller förebygga att andra funktioner försämras, kan denna insats beviljas. Av utredningen av insatsen är det viktigt att det framkommer hur den enskildes egna kontaktnät ser ut, för att därigenom se vilket behov som föreligger samt vilken typ av aktivitet/samvaro som är

aktuell för den enskilde. Har andra insatser som syftar till att bryta social isolering t ex ledsagare, kontaktperson eller dagverksamhet bör i normalfallet anses ha fått sitt behov tillgodosett genom dessa insatser. Den kan innehålla t ex läsning av tidning, samtal eller komma utanför sin bostad på promenad.

Omfattning: *Beviljas vanligtvis en gång per veckan.*

Avgift: *Avgift enligt gällande taxa som omfattas av högkostnadsskydd/maxtaxa.*

Kontaktperson

Kontaktperson beviljas enbart för att undvika eller för att bryta ett mönster där den enskilde isolerar eller avskärmar sig från andra och omvärlden. I bedömningen ska ev. sociala kontakter i samband med redan beviljade insatser såsom dagverksamhet, hemtjänst/boendestöd, kontakt med anhöriga, grannar eller frivilligorganisationer vägas in.

Omfattning: *Beviljas i normalfallet med ett tillfälle per vecka.*

Avgift: *Avgift enligt gällande taxa som omfattas av högkostnadsskydd/maxtaxa.*

Ledsagning

Ledsagning innebär att hemtjänstpersonal följer med den enskilde vid olika aktiviteter eller besök. Ledsagning beviljas endast om den enskilde på grund av sin funktionsnedsättning inte själv eller på annat sätt (t.ex. genom färdtjänst eller sjukresor) kan ta sig till och från den tilltänkta aktiviteten. I utredningen och i uppdraget till hemtjänsten ska det anges behov av att ledsagaren ska stanna under hela aktiviteten eller inte.

Ledsagning kan beviljas i samband med engagemang i föreningsliv, besök av kyrka/gravplats, rösta vid allmänna val och läkarbesök. Ledsagning till frisör, fotvård och liknande, i de fall tillgång till detta inte kan fås direkt i hemmet och beviljas i den omfattning som behövs för att uppnå skälig levnadsnivå för den enskilde.

Om medföljare krävs vid sjukresa ska detta styrkas genom sakkunnighetsutlåtande, såvida inte resan är akut. Kan den enskilde ta stöd av anhörig/närstående eller frivilligorganisationer vid t.ex. läkarbesök är detta ett första alternativ att utreda vid ansökan. Ansvaret för att den enskilde informeras på ett sådant sätt att denne kan ta till sig informationen som lämnas vid läkarbesöket åligger regionen och inte kommunen.

Omfattning: *Utifrån den enskildes behov.*

Avgift: *Avgift enligt gällande taxa som omfattas av högkostnadsskydd/maxtaxa.*

Avlösning i hemmet

Personer som är beviljade hemtjänst får ofta också mycket stöd av sina närmsta anhöriga de bor tillsammans med. Har en enskild flera hemtjänstinsatser beviljade och biståndshandläggare bedömer att denne behöver ha någon hos sig när den anhörige ska utträta

ärenden eller delta i någon aktivitet kan avlösning i hemmet beviljas. Ofta kan avlösningen behöva kompletteras med andra insatser.

Omfattning: *Utifrån den enskildes behov. Kan endast utföras på vardagar.*

Avgift: *Avgift enligt gällande taxa som omfattas av högkostnadsskydd/maxtaxa.*

Närståendestöd i hemmet

Om en enskild vårdas av make/maka och inte har några andra hemtjänstinsatser av större omfattning kan det vara aktuellt att bevilja närståendestöd i hemmet. Denna insats beviljas när den som vårdar närstående behöver få några timmar för att uträtta ärenden eller delta i någon aktivitet och den enskilde behöver någon hos sig.

Omfattning: *Kan beviljas på vardagar utifrån individuella behov.*

Avgift: *De första åtta timmarna per månad är avgiftsfria, därefter utgår avgift enligt gällande taxa som omfattas av högkostnadsskydd/maxtaxa.*

Övrig insats

Insatsen beviljas när någon annan insatstyp inte finns som överensstämmer med de behov som den enskilde behöver få bistånd för att tillfredsställa.

Omfattning: *Utifrån den enskildes behov.*

Avgift: *Avgift enligt gällande taxa som omfattas av högkostnadsskydd/maxtaxa.*